

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فایل نوشتاری دوره آموزش عمومی امر به معروف و نهی از منکر

«انسان مصلح» استاد علی تقوی

جلسه اول: ضرورت عقلی

امام علی علیه السلام می فرمایند:

کسی که امر به معروف و نهی از منکر را با قلب و دست و زبانش انجام ندهد، مانند مرده ای بی خاصیت در بین زندگان است

یکی از ناتوانی هایی که مُرده دارد، عدم توان دفاع از خود هست

شما یک جسد رو پندازید رو زمین و با پا بهش لگد بزنید یا با دست بهش مُشت بزنید،

قابلیت دفاع از خودش رو نداره!

*شاید وجه تشابه در این حدیث مولا همین باشه که:

کسی که امر به معروف و نهی از منکر نمی کنه، داره از حق خودش دفاع نمی کنه!

با این مقدمه، می خوایم بحث ضرورت امر به معروف و نهی از منکر رو از نگاه عقل بررسی کنیم

ببینیم جایگاه امر به معروف و نهی از منکر از پنجره ی عقل بشری چه هست

و اهمیت و ضرورتش چطور هست؟

یک نکته ای رو مُقَدِّمَتاً عرض کنم:

بزرگواران، مهمترین فاجعه و خطرناک ترین آسیبی که با ترک امر به معروف تو جامعه اسلامی

رُخ میدهد می دونید چیه؟

اینه که گناه، از گناه بودن می اُفته، عادی میشه

وقتی هم عادی شد به تدریج ارزش میشه

این بدترین خطر، این بزرگترین خیانت به مردم مسلمان، که خودشون سر خودشون میارنا!

با امر به معروف نکردن باعث میشن که:

ارزش کم کم جاش با ضد ارزش عوض بشه

معروف و منکر جاشون عوض بشه

یه مرحله ی وسط هم داره دیگه:

* اول عادی میشه

* قبح گناه می ریزه

* خوبی معروف از بین میره

* معروف عادی سازی میشه

* حالا آقا کالای خارجی بخیریم یا ایرانی بخیریم، حالا خیلی که طوری نیست!

*تولید داخلی بخیریم یا تولید خارجی، خیلی طوری نیست که!

ولی وقتی که همه توصیه کنند منو به اینکه آقا حمایت کن از کارگر داخلی

جنسی تولید داخل بخر

حالا به مقدار و کُلو کیفیتش متفاوت باشه

یا به مقدار قیمتش متفاوت باشه

ولی این پول از مملکت خارج نشه.

وقتی همه منو به روش های مختلف:

با زبون، با نوشته، با توصیه، با زبان خوش

و با انواع و اقسام روش ها به این موضوع توصیه کنند،

خود به خود در ذهن من خرید کالای ایرانی به عنوان یک معروف می مونه،

عادی همیشه و پس فردا هم کار به جایی برسه که

اصلاً خرید کالای تولید داخل تو ذهن مردم منکر بشه، اُمَل بودن بشه

یعنی کار به جایی برسه که تولید کننده داخلی ما مجبور بشه مارک ایتکت خارجی بخره منگنه

بکنه به تولید داخلی با کیفیتش برای اینکه مردم بخرن!

پس حواسمون باشه، مهمترین فایده ی امر به معروف و نهی از منکر شاید این باشه که

گناه زشت بمونه، خوبی خوبی بمونه، جای معروف و منکر عوض نشه

اما با این مقدمه وارد بحثمون بشیم

ما چندتا ضرب المثل داریم، خیلی خوبه این ها رو بین مردم ترویج کنید

ضرب المثل هایی که امر به معروف و نهی از منکر رو در ناخودآگاه مردم تأیید می کنه

یکیش اینه:

میگیم سکوت نشانه رضایت است

واقعا وقتی شما یک گناهی رو می بینید سکوت کنید، یعنی راضی هستید به انجام اون خطا،

ضرب المثل قشنگی که داریم میگه آقا:

چو میبینی که نایبنا و چاه است، اگر خاموش بنشینی (یا اگر دستش نمی گیری) گناه است

واقعا گناه است! اینو باور کنید

آقا نگاه می کنی، تماشا می کنی یه نایبنا یا چاه به سمت چاهی میره، خُب خاموش نَشین

یا دستش رو بگیر یا یه صدایی بزنی، خبرش کن

یه ضرب المثل قشنگ دیگه ای که داریم اینه میگیم:

اصطلاحاً تخم مرغ دزد، شتر دزد میشه

یعنی اگر جلوی گناه کوچیکو نگیری، جلوی گناهکاری که تازه داره یه گناهی رو شروع می کنه

و هنوز خیلی براش عادی نشده این گناه، جلوی اینو نگیری،

کار به جایی میرسه که همین گناه اینقدر رشد می کنه و بزرگ میشه، توسعه پیدا می کنه،

که دیگه به راحتی نمیشه جلوشو گرفت

واقعا تخم مرغ دزد، شتر دزد میشه

چیکار کنیم تخم مرغ دزد ها، تخم مرغ دزد بمانند؟

یا حتی تخم مرغ دزدی رو هم ترک کنند!

امر به معروف و نهی از منکر کنیم؛ اگر نکنیم شتر دزد میشن!

یکی دیگه از این ضرب المثل های قشنگ اینه میگه آقا:

دست پیش بگیر، اگه دست پیش نگیری، پس می آفتی!

امر به معروف یعنی دست پیش گرفتن

یعنی تو منتظر نشین که دشمن حمله کنه، تو بخوای دفاع کنی!

نه، تو اصلاً ابتکار عمل رو به دست بگیر

منتظر نباش یکی بیاد امر به گناه کنه تو رو، تو بخوای بگی نه ممنون ما نمی یایم مجلس گناه!

تو ابتکار عمل رو به دست بگیر، تو او رو امر به خوبی کن، نهی از بدی کن

البته در مقابل این ضرب المثل های خوب ما که تایید کننده ی امر به معروف و نهی از منکر هست

دشمنان ما هم بیکار ننشستن

یکی از دلایل مهم ضرورت عقليه امر به معروف هم همین تلاش های دشمنانه!

ببینید اگر امر به معروف و نهی از منکر مهم نبود، دشمن اینقدر علیهِش هجمه نمی کرد

(اینو باز خواهیم کرد، بر می گردیم)

از جمله این پنج تا ضرب المثلی که انگلیسی برا ما ساخته، میگه:

*عیسی به دین خود، موسی به دین خود

*منو در قبر شما نمی دارن

*هر کسی کار خودش، بار خودش، آتیش به انبار خودش

عجب! چه حرفایی ☺

یا مثلاً میگه:

*خواهی نشوی رسوا، تازه هم رنگ جماعتم بشو

ببینید، نه فقط امر به معروف نکن، هم رنگ دیگران و هم رنگ گناهکارانم بشو!

یا وقتی یک کسی تذکر میده، میگن آقا ول کن، با یه تذکر شما مگه کار درست میشه؟

*با یه گل که بهار نمیشه!

حواسمون باشه، این ضرب المثل ها با عقل انسان ناسازگاره

با فطرت ما، با آیات و روایات ما ناسازگاره

یعنی چی عیسی به دین خود، موسی به دین خود!

مگه دین پیامبرا با هم فرق داشته؟

این دین اومده که به تدریج کامل بشه، حرف همشونم یکیه

یا میگه که: منو در قبر شما نمی ذارن

بله، هر کی رو تو قبر خودش میذارن

ولی حواسمون باشه تو قبر خودمون باید حساب و کتاب اعمال واجبمون رو پس بدیم

لیست رو میارن میذارن جلومون، نمازمون، روزمون، امر به معروفمون، نهی از منکرمون!

کسی که میگه منو تو قبر تو نمی ذارن، جوابش رو بده بزرگوار

بگو: بله منو تو قبر خودم میذارن

منم واسه قبر خودم دارم امر به معروف می کنم اصن به قبر شما کار ندارم!

به برزخ و قیامت شما کار ندارم

من واسه قبر و قیامت و برزخ خودم باید امر به معروف کنم

میگه: من جهنم خودمو میرم، تو بهشت خودتو برو!

آقا منم اگه امر به معروف نکنم جهنمی می شم

من واسه انجام واجب خودم دارم به تو تذکر میدم

به قبر تو کاری ندارم، برای قبر خودمه، روشن شد؟

یا مثلاً میگن که هر کسی کار خودش، بار خودش، آتیش به انبار خودش!
یعنی انباری ما آتیش گرفت، اگه همسایمون زنگ نزنه مثلاً آتیش نشانی نیاد و خاموش نکنه،
به انباری او سرایت نمی کنه؟؟؟
مردم به هم وصل نیستن؟ جامعه روی همدیگه تأثیر ندارن؟

این ضرب المثل های غلط رو حواسمون باشه!

خواهی نشوی رسوا تازه هم رنگ جماعت شو!
دیگه به دیگرانم کاری نداشته باش، خودتم برو هم رنگ جماعت شو

این ها اون ضرب المثل هایست که نشون میده دشمنان ما (استعمار انگلیس و...) چقدر با امر به معروف و نهی از منکر مشکل دارن

آقا ما بیایم نگاه کنیم دشمن ما چپو هدف می گیره، همون معلومه که مهمتره

مثه بعضی انتخاباتا هست

نمی خواد شما خیلی بسنجی بینی کدوم نامزد بهتره، کدوم کاندیدا بدتره

نه، بین دشمن میگه به کیا رای نده!

بود دیگه تو مصادیق انتخاباتمون، به همونا رای بده!

دشمن کدوم واجب رو بیشتر از همه واجبات داره مورد هجمه قرار میده و تخریش می کنه؟

پس معلومه این خیلی مهمه برای جامعه اسلامی ما

اما در رابطه با اهمیت عقلی امر به معروف، غیر از این ضرب المثل ها چندتا نکته ی کوچک هم لازم هست خدمتون عرض کنم

بزرگواران یه جمله ای امام راحل عظیم الشان دارن

ابتدای مقدمه ی کتاب حکومت اسلامی و ولایت فقیه خودشون، برای اثبات ولایت فقیه

البته بیانات زیادی دارن بزرگان، کتاب های زیادی دارن، خود امام همینطور

ولی یه جمله ی ساده هست می فرمایند:

ولایت فقیه از جمله مطالبیست که به محض تصور تصدیق می شود

بنده می خوام عرض کنم امر به معروف هم همینطوریه

از جمله مطالبیه که به محض تصور، تصدیق میشه

یعنی همین که شما فکر کنی به مفهوم امر به معروف،

میفهمی که این یه چیز لازم و خوب و ضروریه، باید باشه

دعوت کردن دیگران به کار خوب، جلوگیری کردن از کار بد دیگران

هر عقل سلیمی، هر آدم مُنصِفِ حَتّی غیر مسلمانی میگه این کار، کار خوب و لازمیست

به محض اینکه بهش فکر کنی، تصدیق می کنی

خیلی نیاز به ادله و این ها نداره

امر به معروف یعنی مسئولیت پذیر بودن

یعنی برادری رو نسبت به دیگران ادا کردن

یعنی دلسوزی نسبت به دیگران

یعنی محبت داشتن نسبت به دیگران

یک مثال عقلی دیگه:

نجات دادنِ یک کسی که داره غرق میشه

یکی داره غرق میشه، تو وظیفه داری دستت رو دراز کنی، آقا دستت رو بده من

* یا میگه به تو چه فضول، خب غرق میشه خودش، دستش رو دراز نکرده تو دستش رو بگیری

* یا دستش رو میده به شما، شما نجاتش میدی

نجاتِ دیگران، وجوبش، ضرورتش یه بحثِ عقلیه

لازم نیست بریم مُفَصَّل بخوایم مثلاً در نجات او بکوشیم، نه، یه تلنگر گاهی وقت ها!

تفکر غلط او رو با شک بزنی و در واقع نابودش کنیم!

دشمنای ما از این ترفند زیاد استفاده می کنن.

در باورهای درست ما القای شک می کنن

القای شبهه می کنن که این باورها سست بشه

حالا ما میایم نقطه مقابل همین، در باورهای غلط فرد گناهکار شک ایجاد کنیم

کم کم بر اثر تکرارِ تذکرات افراد مختلف، تو باورهاش شک میکنه

میگه نکنه اینا راست میگن!

* نکنه واقعاً مثلاً خرید کالای ایرانی کار خوبیه!

* نکنه نماز اول وقت خیلی مهمه!

* نکنه واقعاً احترام به پدر و مادر اینقدر مهمه من حواسم نیست!

* نکنه واقعاً من دهنم به حرف زشت می چرخه که اینا بهم تذکر میدن!

"یعنی یه تلنگرهای کوچیک و ایجاد شک"

با یک مثال عقلی اجازه بدید بحث امر به معروف رو پیش ببریم:

بیمار رو قرنطینه میکنن عزیزان، خصوصاً اگه بیماریش مُسری باشه

امر به معروف یعنی قرنطینه ی روحی گناهکار

کسی که خطا می کنه و خطای او عیان است، در ملاء عام است، در منظر عموم است،

اینو باید قرنطینش کرد

یعنی همه اینقدر بهش تذکر بدن، که این بره تو لاکِ خودش

بره بشینه فکر کنه با خودش خلوت کنه

بگه آقا چی شد؟ این کار من درست بود؟ غلط بود؟

فکر کنه، دو دو تا چهارتا کنه

گناهکار رو باید قرنطینه کرد با تذکرات، قرنطینه روحی ها!

اینقدر تذکر بهش بدن که بره یا خودش رو اصلاح کنه، یا دیگه نیاد علنی در جامعه گناه کنه!

یک نکته ای تو پرانتز اینجا عرض کنم

همونطور که بیماری ها مُسری و غیر مُسری دارد

واگیر و غیر واگیر داره

گناهان هم واگیر و غیرواگیر داره!

یعنی گناهان هم علنی و غیر علنی داره

گناه علنی مَثه بیماری مُسری می مونه، به دیگران سرایت میکنه

گناه علنی به همه آسیب میزنه نه فقط به اون شخص گناهکار

ولی گناه در خفا، یواشکی

کسی تو ذهنش غیبت کنه، حسادت بَورزه، کینه بورزه، این فقط به اون فاعل منکر آسیب میزنه

پس گناه علنی و غیر علنی؛ بیماری مسری و غیر مسری این ها شبیه به همدیگه هستن

حالا گناهکارو باید قرنطینه کرد، همه بهش تذکر بدن، تا کی؟

بیمار توی قرنطینه می مونه تا کی؟

تا وقتی که خوب شد

تا وقتی که دیگه گناه رو علنی انجام نداد

اون وقت بیاد در ظاهر جامعه حرکت کنه، زندگی کنه، هیچکی هم بهش تذکر نمیده

قرنطینش تمام شد!

پس امر به معروف یعنی قرنطینه کردن گناهکار

امر به معروف یعنی یاری کردن امام

همه ی اُمّت وظیفه دارند رهبر رو، پدر بزرگ رو، مدیر مدرسه رو، ولی خدا رو، امام معصوم رو

یاری بدن

همه ی کارها رو نندازن کردن او، بشینن دست رو دست بذارن بکن او درست کنه

نه، امر به معروف یعنی بفهمیم که هممون برای اصلاح جامعه سهمی داریم

از نگاه عقل نکته بعدی رو با هم بررسی کنیم

ببینید امر به معروف و نهی از منکر یه جور جریمه کردنه

یعنی گناهکار رو بخاطر خطاش جریمه کنیم

* حالا به جریمه این هست که من رابطم رو باهاش کم کنم

* به جریمه اینه که اخم کنم بهش

* به جریمه اینه که به خورده رفاقم رو مثلاً به طور دیگه ای باهاش تنظیم کنم

* به جریمه دیگه اینه که این بخش از مهمونیشون که گناه آلوده رو نَرَم، شرکت نکنم

امر به معروف یعنی مته پلیس که جریمه می کنه ماشین متخلف رو،

میگه آقا شما سرعت غیر مجاز، سبقت غیر مجاز، نمره منفی میگیری، گواهینامتم میگیریم نگه می

داریم، ماشینتم می خوابونیم، اعمال قانون می کنیم؛ چرا؟ دفعه دیگه این کارو نکنی!

امر به معروف یعنی همه به جورایی همدیگه رو تو اشتباهاتمون جریمه کنیم

البته با زبون خوش معمولاً، با لحن درست و مناسب به هم تذکر بدیم

هزینه ی گناه رو بالا ببریم

*** به مثال قشنگی هست همتون شنیدید:

اون قایقی یا کشتی ای که میگن به نفر داشت کف قایق رو سوراخ میکرده

کف کشتی رو سوراخ میکرده

بعضیا گفتن آقا چیکار میکنی وسط دریا ایم این قایق الان سوراخ بشه غرق می شیم چرا سوراخ

میکنی کف قایق رو؟

گفت آقا کاری تون نباشه من دارم زیر پای خودمو سوراخ می کنم

گفتن آها راست میگه بابا زیر پای خودشو داره سوراخ میکنه

ببینید نادونی تا چه حد!

یه عده عاقل که اونجا بودن گفتن آقا زیر پای ما و شما نداره!

این قایق، کشتی سوراخ بشه همه با هم غرق می شیم، جلوشو بگیرید***

مثال این قایقه، مثال شهر ماست، کشور ماست، دنیای ماست

گناه وقتی زیاد بشه دیگه به این راحتی ها همیشه جلوشو گرفت

یه مثالی در علم شیمی میزنن آقایون شیمی دانان:

مفهوم بی نظمی، آنتروپی، دلتا اس

میکن همواره در شرایط غیر آزمایشگاهی، دنیا به سمت بی نظمی بیشتر میل میکند

حرکت دنیا به سمت بی نظم تر شدن

شما مثالش رو ببینید: بچه رو اگر تربیت نکنی، امر و نهی اش نکنی، یادش ندیدی، تربیتش نکنی؛

نه دکتر میشه، نه عالم و روحانی میشه، نه مهندس میشه، نه آدم بدرد بخور میشه، نه متخصص

میشه، نه با ادب میشه، به هیچ کار و فنی تن نمیده و هیچی آخرش نمیشه، یه آدم عکاف بیکار میشه

منتها اگر همین بچه در معرض تربیت ها قرار بگیره چی؟

دقیقا مته یخ، همون بحثِ شیمی

یه قالب یخ رو شما بذارید اینجا، فردا صبح میاید می بینید که این قالب یخ مایع شده

در واقع جامد، مایع شده، آب شده رفته

یا یه مقدار آب رو بذار اینجا فردا میای میبینی یه بخش زیادیش بخار شده، مایع به سمتِ گاز رفته

یعنی عزیزم تو یک کلام، جامعه رو ول کنی به سمت منظم تر شدن و قاعده مند تر شدن نمیره!

مگر اینکه بیای برایش انرژی صرف کنی

این لیوان آب رو بذاری توی فریزر تو جا یخی، بله اونجا منجمد میشه

منظم تر میشه این ذراتِ مولکول ها

اینجا ببینید هیچ بحثِ روایی و آیه و این ها مطرح نمی کنم، داریم عقلی میگیریم

پس برای منظم تر شدن باید انرژی مصرف کرد

همه باید این انرژی رو مصرف کنن که جامعه به سمت نظم بیشتر حرکت کنه

قانون وقتی اجرا میشه که مردم بخوان!

قانون حمایت می خواد

انقلاب اسلامی ایران حفظ و حراست و صیانت می خواد

بعضیا میگویند آقا ما انقلاب کردیم دیگه، قانون نوشته شده دیگه، الحمدلله حکومت اسلامی دیگه!

کار به کار کسی نداشته باشیم، دیگه حکومت باید همه چیو درست کنه!

قانون هست همه چی باید درست بشه!

نه، قانون مگه خود به خود اتوماتیک اجرا میشه؟

قانون رو مردم باید بهش نظارت داشته باشن و امر به معروف و نهی از منکر هم به همین معناست

عَرَضٌ رُو جَمْع بِنْدِي كِنَم

جمله ی زیباییست از یک محقق و یک دانشمندی به نام ناپلئون، میگویند که:

دنیا رو به زوال، فساد و تباهی می رود؛ (دقت بفرمایید، دنیا رو به فساد میره)

نه بخاطر خطای خطاکاران، بلکه بخاطر سکوت درستکاران

خطاکار، خطا می کنه دیگه!

اگر می دونست که نمی کرد یا اگر لجبازی ای نداشت که بالاخره این خطا رو نمی کرد

یه مشکلی داره!

ولی بخاطر سکوتِ درستکارانی که بی تفاوت هستن، دنیا به سمت فساد و تباهی میره

در یک کلمه این بحث رو ببندیم:

امر به معروف یعنی تک خوری ممنوع!

امر به معروف، نهی از منکر، یعنی کسی حق تک خوری کردن ندارد

شما وظیفه داری غذای خوشمزه ای که جلو خودت گذاشتی رو به دیگران هم تعارف بزنی

همش مال تو نیست!

یه تعارف هم به دیگران بزن

حتی یه جاهایی کار از تعارف میگذره ☺

مثلاً هندونه داری میخوری، بستنی داری میخوری، یه تعارف به دیگری میزنی

ولی یه موقع هست، این، داروی اون آدمه

این شربتشه، قرصشه، کپسولشه، اینو نخوره می میره، حیاتش وابسته به اوست

اینجا دیگه کار از تعارف میگذره!

اینجا دیگه امرش می کنی و از ترک اون کار نهی اش می کنی

پس حواسمون باشه!

یک کتابی هست به نام امر به معروف و نهی از منکر، یه محقق آمریکایی تدوین کرده

خیلی جالبه، دو جلد، پیشنهاد می کنم یه تَوَرَّقِی بفرمایید

آقای مایکل آلن کوک، بینید به محقق آمریکاییه، به روانشناسه، پژوهشگر اجتماعیه

فقط انصاف به خرج داده، به جو عقلش رو به کار انداخته، میگه:

آقا عجب سامانه ایست این سامانه ی الهی امر به معروف و نهی از منکر

جلوگیری کردن از بدی ها و در واقع دستور دادن به خوبی ها

حواسمون باشه امر به معروف و نهی از منکر مال دین ماست، مال اسلام ماست

تو خیلی از کشورهای غیر دینی و سکولار و لائیک دارن الان امر به معروف و نهی از منکر رو اجرا
میکنن، مردمشون دارن اجرا میکنن

*یک عزیزی تعریف میکرد، از یکی از کشورهای اروپایی آمده بود، می گفت که:

شما اونجا سر چهارراه ها خیلی پلیس نمی بینید

وقتی چراغ عابر پیاده قرمز به خورای از خط کشیه عابر پیاده رد بشی، مردم جلوتو می گیرن،

آقا کجا؟ وایسا، چراغ شما قرمز، الان حق تقدم با ماشین هاست

*یا به عزیز دیگه می گفت:

(باز بیشتر در بحث قوانین راهنمایی و رانندگی این رو در کشورها کار کردن)

در یکی از ایالات کشورهای آمریکایی، می گفتش که وقتی در اتوبان حرکت می کردم

رانندگی میکردم و یک دستم رو به فرمون گرفته بودم

چندتا ماشین که از روبرو میومدن اینا هی به من اشاره میکردن که فرمون رو دو دستی بگیر!

چراغ میدادن، بوق میزدن، میگفتن فرمون رو با دو تا دست بگیر، نه با یه دست!

خیلی جالبه! در جزئیات زندگی هم مردم امر به معروف و نهی از منکر رو انجام میدن

اصن اونا شاید معتقد نباشن به دین، به اسلام، ولی می فهمن که آقا دو دوتا، چهارتا!

اگر میخوایم جامعمون سالم باشه باید هممون کمک کنیم به همدیگه

و هممون در صدد اصلاح هم و تذکر به همدیگه بر بیایم

امیدواریم که ما هم که در شریعت اسلام امر به معروف و نهی از منکر برامون واجب شده،

این واجب رو هم به عنوان واجب عقلی، هم به عنوان واجب شرعی خودمون انجام بدیم،

بهبش اهتمام داشته باشیم و ترویجش کنیم ان شاءالله

موفق و پیروز و سربلند باشید

برگرفته از بیانات استاد علی تقوی (مدرس برجسته حوزه و دانشگاه)

کاری از مرکز تخصصی آموزش و احیای واجب فراموش شده

سایت آمرین: www.Aamerin.ir

آدرس کانال در پیام رسان های داخلی: aamerin_ir

صفحه اینستاگرام: aamerin_ir

کانال آپارات: aamerin